

8. Jandt, F. E. (2013). An introduction to intercultural communication: Identities in a global community. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 4–80.
9. Kramsch, C., Whiteside, A. (2007). Three fundamental concepts in SLA and their relevance in multilingual contexts. *Modern Language Journal*, 91, 905–920.
10. Lewis, G., Jones, B., Baker, C. (2012). Translanguaging: Developing its conceptualisation and conceptualisation. *Educational Research and Evaluation*, 18, 655–670.
11. Miikelsen, C. (Ed.). (2010). Rethinking humanity, culture, and communication: Asiatic critiques and contributions. *Human Communication*, 12(4), 43–49.
12. Morales, A., Hanson, W. E. (2005). Language brokering: An integrative review of the literature. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 27, 471–503.
13. Swain, M. (1985). Communicative competence: Some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development. In S. Gass & C. Madden (Eds.). *Input in second language acquisition*. Rowley, MA: Newbury House, 235–53.
14. Wierzbicka, A. (1997). *Understanding cultures through their key words*. Oxford: Oxford University Press.
15. Wolff, K. (1950). *The Sociology of Georg Simmel*. New York: Free Press, 402–408.
16. Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
17. <https://mala.storinka.org>.
18. <https://www.npr.org/sections/thesalt/>.
19. <https://yaremche3000.wordpress.com/about/>.
20. <https://www.telegraph.co.uk/good-news/seven-seas/20-best-jokes-british-comedians/>.
21. <https://www.phrasemix.com/collections/the-50-most-important-english-proverbs/>.
22. <https://cheeseofvictory.wordpress.com>.

УДК 378.147:37.01

ШУПТА О. В.

Хмельницький національний університет

ВИКОРИСТАННЯ КРЕАТИВНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Анотація

Статтю присвячено вивченню особливостей формування готовності студентів-перекладачів до здійснення креативного перекладу іноземних текстів. Одним із пріоритетних завдань навчання перекладу визнається формування у студентів таких особистісних креативних якостей як перекладацька винахідливість, відчуття мови, інтуїція, вміння включатися у міжкультурні дослідницькі процеси та ефективно взаємодіяти з іншими суб'єктами професійного перекладу для отримання нового інформаційного продукту, за якість якого перекладач повністю несе відповідальність.

Ключові слова: професія перекладача, креативний підхід до перекладу, гра як засіб мотивації.

SHUPTA O. V.

Khmelnitsky National University

USING THE CREATIVE APPROACH TO PROFESSIONAL TRANSLATION TRAINING

Summary

The article is devoted to the peculiarities of the process of readiness formation of the future translators to perform the creative rendering of foreign texts. The priority in Translation Studies is given to the formation of personal creative qualities such as ingenuity, language intuition, ability to integrate into the

intercultural and experimental processes and to collaborate efficiently with other participants of the professional translation process to get a new informative product. The translator is responsible for the content and structure of the text himself.

Key words: *profession of translator, creative approach to translation, game as the means of motivation.*

Постановка проблеми. Професія перекладача – це одна з найбільш популярних і розповсюджених професій світу. Існують різні думки щодо перекладацької професійної діяльності. Одні стверджують, що дана професія не творча, оскільки перекладач не створює, а лише передає думки людей іншою мовою. Інші вважають, що без власної адаптації перекладачем вихідного тексту неможливо отримати адекватний переклад, а тому креативність – це значуща перекладацька якість. Починаючи працювати, молодий перекладач стикається, як правило, з текстами різної тематики, які вимагають звернення до довідкової літератури, консультацій з експертами, досвіду інших перекладачів. Особливих труднощів складають переклади текстів, що містять явища чи нову термінологію, не зафіксовану у словниках. Під час навчання майбутній перекладач знайомиться лише з основними правилами і способами процесу перекладу, а бути обізнаним в усіх сферах знань неможливо. Від майстерності перекладача, його здатності бути гнучким і винахідним залежить якість сприйняття результату його роботи та адекватність підібраних термінів. А це вносить в його роботу креативний елемент. На підтвердження цього існує багато випадків, коли без спеціальної освіти фахівець ставав професійним перекладачем лише завдяки його глибокій обізнаності у певній професійній галузі та гнучкому мисленню.

Стан дослідження проблеми. На необхідності вивчення креативного підходу до процесу перекладу наголошують у своїх роботах зарубіжні та вітчизняні дослідники (Є. Верещагін, О. Кундзич, З. Левчук, О. Тарнопольський, G. Dudeney, N. Hockly, R. Lado). Незважаючи на чисельні дослідження визначеної проблеми, особливої уваги потребує вивчення особливостей формування креативного підходу до процесу перекладу у майбутніх перекладачів.

Метою статті є визначити поняття креативного підходу до перекладацької діяльності, проаналізувати його основні структурні елементи та з'ясувати особливості їх практичної реалізації у навчальному процесі.

Виклад основних положень дослідження. Достатньо гостро постає питання про відповідність університетської підготовки фахівців запитам ринку праці, а також відповідність українського освітнього стандарту міжнародним вимогам.

Перекладацька діяльність викликає гострий інтерес фахівців до якості перекладу, яка «залежить від таланту перекладача, від його вміння відчувати прекрасне у співвідношенні деталі і цілого, в єдності змісту і форми, і відчуте виразити безпосередньо, щиро..., несковано від душі» [1, с. 88]. Сучасний перекладач – це бікультурал – людина, що легко орієнтується в національних особливостях, історії, культурі, звичаях двох країн, цивілізацій [5].

Перекладацьку діяльність розглядають як процес передачі життєвих реалій різними мовами, успішність якого пов'язана з індивідуальними здібностями перекладача [2]; як інтелектуальну діяльність особистості, яка вимагає прийняття креативних рішень під час перекладу; а також як процес створення нового соціально значущого інформаційного продукту, за точність та достовірність якого перекладач несе відповідальність [4].

Професійний переклад – це перекладацька винахідливість, відчуття мови, інтуїція, самоосвіта, системний підхід до техніки перекладу, вміння включатися у міжкультурні та дослідницькі процеси, ефективно взаємодіяти з іншими суб'єктами професійного процесу, а також ефективно використовувати знання та власний досвід. Незважаючи на розробку систем автоматизованого перекладу, які використовують технології штучного інтелекту, навіть коротку фразу можна перекласти по-різному, що і доводить сам факт креативності у процесі перекладу. Тому, як креативний процес, професійний переклад вимагає від фахівця прийняття рішення у відповідності з проблемною ситуацією, а результатом його роботи є ство-

рення нового інформаційного продукту. Під створенням нових продуктів у процесі діяльності студентів розуміють не лише перекладені тексти, але й набуті знання і досвід, отримані у процесі навчальної перекладацької діяльності.

Успіх перекладацької діяльності залежить не лише від знань та вмінь у сфері перекладу, але й від загального усвідомлення психології комунікації, використання власного досвіду, а також ефективного їх застосування у рішенні нових проблемних завдань.

Реалізація педагогічних завдань у навчальному процесі багато в чому залежить від підготовки майбутніх перекладачів до використання креативного підходу у власній професійній діяльності. Для того, щоб такі фахівці були готові до роботи у сучасних умовах, необхідно якомога раніше ознайомлювати майбутніх фахівців з особливостями реальної перекладацької діяльності в цілому, із сучасними вимогами та підходами до процесу перекладу, зі складовими професійної діяльності перекладача та формувати необхідність безперервної самоосвіти.

Класичний процес навчання перекладу має здебільшого репродуктивний характер та не спрямований на формування у студентів креативного підходу до процесу оволодіння перекладацькими знаннями та їх застосування на практиці. Недостатньо застосовується методика формування та розвитку креативних особистісних якостей і стратегій поведінки студентів під час здійснення перекладу. А їх розвиток може сприяти підвищенню продуктивності праці та конкурентноспроможності української економіки.

Основними складовими готовності до здійснення студентами креативного перекладу ми можемо назвати наступні:

- використання системних знань та навичок, а також умінь працювати з новими технологіями;
- вироблення власної стратегії поведінки при вирішенні професійних завдань;
- уміння швидко адаптуватися до зміни виду діяльності, пристосовуватися до різних професійних ситуацій;
- завжди бути націленим на продуктивну діяльність та успішний результат;
- здатність аналізувати, обробляти та систематизувати інформацію;
- уміння креативно мислити та приймати нестандартні рішення;
- здатність проявляти свої лідерські якості та готовність до ризику;
- готовність працювати як самостійно, так і в команді.

Індивідуальність студента-майбутнього перекладача характеризується тим, що професійно важливі якості тільки починають проявлятися в процесі навчання. Формування професійно важливих якостей – характерна ознака розвитку індивідуальності у навчальний період. Саме в умовах навчально-професійної діяльності у студента-майбутнього перекладача повинні формуватися та розвиватися такі професійні якості, як дивергентне мислення (здатність аналізувати суспільні явища, факти, процеси, критичність, мобільність, оперативність мислення); висока ерудиція та висока загальна культура; креативність (уміння творчо підходити до розв'язання професійних завдань); професійна інтуїція та творча уява; уміння керувати собою в стані пошуку, аналізувати свої творчі дії [3].

Важливою умовою, яка сприяє формуванню креативного підходу у майбутніх перекладачів до своєї професії, ми можемо назвати створення на заняттях переконливої мотивації навчання. Студенти повинні відчувати, що саме методика проведення заняття сприяє розвитку, актуалізації та реалізації їхнього особистісного потенціалу. З цією метою безпосередньо на занятті майбутні перекладачі включаються у розв'язання перекладацьких завдань, складних проблемних ситуацій. Викладачеві необхідно підбирати навчальний матеріал та засоби навчання таким чином, аби формуючи перекладацьку компетентність, паралельно розвивалися креативні особистісні якості і стратегії, що мотивували б студентів до самоосвіти і самовдосконалення.

Одним із видів такого навчання є ігрові технології, які сприяють як набуттю студентами нових знань та професійних навичок, відчуття мови та інтуїції, а також практичного

досвіду для подальшого їх використання. Під час гри студенти навчаються аналізувати, узагальнювати, систематизувати інформацію, працювати у команді, генерувати нові ідеї та підходи до вирішення складних професійних перекладацьких ситуацій, самоорганізовуватися та самореалізовуватися, що робить їх конкурентноспроможними на ринку праці.

У процесі професійної гри у студентів повинна сформуватися не лише перекладацька компетенція, але й міжкультурна комунікація як взаєморозуміння між людьми різних національних культур з метою обміну інформацією. Отже, ігрове навчання перекладу враховує потреби студентів у використанні різних перекладацьких стратегій і методів, що зумовлюються особливостями майбутньої професії.

Висновки. Таким чином, сучасний перекладач-професіонал повинен не лише володіти особливими засобами пошуку, аналізу, систематизації і обробки іншомовної інформації, а й формувати креативний підхід до процесу перекладу з метою підвищення якості професійної діяльності. Підготовка таких фахівців ставить перед вищою школою нові завдання. Вона вимагає створення і реалізації нових навчальних програм, які враховували б характер суспільних потреб щодо перекладу, що невинно змінюються, а також необхідності формування готовності до професійної креативної діяльності майбутніх перекладачів. Перспективи даного дослідження полягають у пошуку найбільш ефективних методів викладання перекладацьких дисциплін з метою формування і розвитку креативних якостей особистості перекладача у процесі навчання.

Список використаної літератури

1. Кундзич О. Творчі проблеми перекладу / О. Кундзич. – Київ : Дніпро, 1973. – 263 с.
2. Поршнева Е. Р. Роль профессиональной ориентации в повышении эффективности обучения переводчиков-профессионалов / Е. Р. Роль // Психологическая наука и образование. – 2003. – № 1. – С. 66–76.
3. Чужакин А. Мир перевода / А. Чужакин. – 3-е вид. – М. : Р. Валент, 2000. – 200 с.
4. Dudeney G. How to teach English with technology / G. Dudeney, N. Hockly. – Pearson-Longman Ltd., 2007.
5. Lado R. Linguistics Across Cultures: Applied Linguistics for Language Teachers / R. Lado. – Michigan, 1990.